

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

fald ikke i sit fulde omfang — er anset for nødvendig. Når det er kommet til orde, at forslaget, fordi det ikke medtager de opfindelser, der ikke kan patenteres her i landet, er for snævert, må jeg henvise til kommissionsbetænkningen, hvoraf fremgår, at det ikke alene er de organisationer, der navnlig repræsenterer de videnskabeligt arbejdende funktionærer, der ønsker forslaget fremmet, men også de foreninger og sammenslutninger, der repræsenterer den ikke-videnskabeligt arbejdende funktionærstab, går positivt ind for, at forslaget gennemføres i den af kommissionen indstillede skikkelse, altså begrænset til de patenterbare opfindelser. Og når det siges, at de herhenhørende retsforhold kan ordnes på fyldestgørende måde i henhold til allerede gældende ret — love og domspraksis — som den er i dag, kan jeg heroverfor igen henvise til kommissionsbetænkningen, hvor dette spørgsmål nøje er drøftet, og hvor man kommer til det resultat, at en lovgivning på dette område er ønskelig. Initiativet til, at sagen er blevet taget op, stammer som bekendt fra de foreninger, der kan siges at repræsentere opfinderkrede, og dette tør dog vist siges at indebære, at disse kredse ikke finder den nuværende retstilstand tilfredsstillende. Der kan jo imidlertid blive lejlighed til en nærmere drøftelse af disse spørgsmål i det udvalg, som jeg forudsætter vil blive nedsat til forslagets videre behandling.

Jeg har anset det for ønskeligt, at den drøftelse af problemerne omkring arbejdstagernes opfindelser, som blev påbegyndt ved det første forslags fremsættelse, genoptages, og jeg vil gerne udtrykke håbet om, at det i denne samling må lykkes at få forslaget vedtaget. Når dette ikke allerede blev tilfældet i de foregående samlinger, kan det, som jeg nævnte det, sikkert ikke skyldes nogen afgørende modstand mod lovforslaget eller dets principper, og jeg må da også mene, at forslaget er af en så væsentlig betydning, at det bør søges gennemført.

Jeg tillader mig derfor at anbefale forslaget til det høje tings velvillige behandling.

Endelig har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om forlængelse af loven, om danske skibes forsikring mod krigsfare og forslag til lov om forlængelse af*

loven om forsikring af varer og fragt mod krigsfare til søs.

Lovforslagene går ud på, at gyldigheden af de 2 love forlænges med 2 år.

Som det vil ses af bemærkningerne til lovforslagene, er det ikke mere end 1 år siden, tilsvarende lovforslag var til behandling. Forslagene gik dengang i overensstemmelse med de aftaler, der var truffet med de forskellige interesserede erhvervskredse, ud på en forlængelse af lovenes gyldigheds tid med 3 år. Under behandlingen på rigsdagen ændredes forslagene imidlertid således, at lovene kun forlængedes med 1 år, og begrundelsen herfor var, at man ønskede undersøgt, om det ville være muligt at foretage en nedsættelse af de af de 2 institutter opkrævede forsikringspræmier. I bemærkningerne til lovforslagene er der redegjort for institutternes præmier og de i institutterne opsamlede reservefonds. Det vil ses, at præmierne ligger på linie med præmierne på Londonmarkedet, og da en væsentlig del af institutternes risici genforsikres på Londonmarkedet, er det ikke muligt at nedsætte præmierne under dem, der må betales for genforsikring.

Der har indenfor institutternes bestyrelser været enighed om, at det endnu er for tidligt at lade institutterne ophøre med at drive virksomhed.

Lovene foreslås derfor forlænget med yderligere 2 år. I overensstemmelse med de i sin tid førte forhandlinger med institutternes garantier er det tanken, at der nu skal optages forhandlinger, om institutterne bør søges videreført udover disse 2 år, og i bekræftende fald om institutternes kapitalgrundlag bør søges ændret.

Med disse bemærkninger tillader jeg mig at anbefale de 2 forslag til det høje folketings hurtige og velvillige behandling.

Formanden: Udenfor dagsordenen har først den højtærede undervisningsminister ordet for at fremsætte to for hans vedkommende anmeldte lovforslag.

Undervisningsministeren (Bomholt): Jeg har herved den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov nr. 416 af 12. juli 1946 om friskoler, om hjemmeundervisning samt om efterlønskassen for friskoler og efterskoler.*

[Undervisningsministeren.]

Ifølge bestemmelsen i denne lovs § 23 skulle loven forelægges til revision i rigsdags-samlingen 1952—53, og et hertil sigtende forslag har da også været fremsat i den nævnte samling, men blev ikke færdigbe-handlet. Det forslag, som jeg nu har den ære at fremsætte, er — bortset fra en enkelt bestemmelse — ligelydende med det tidligere fremsatte forslag, hvis hovedindhold var og er, at det særlige tilsyn med religionsunder-visningen bortfalder, at lærerlønstilskuddet forhøjes fra halvdelen til to trediedele af lærerlønsummen, at såvel minimumslærer-lønnen som rådighedssummen for tilskuds-ydelsen beregnes under medtagelse af det almindelige pensionsgivende tillæg, at be-stemmelsen om, at ingen skole kan få mere end 80 pct. af sine bruttoudgifter dækket gennem statstilskud, gøres generel og ikke som hidtil begrænses til de skoler, der mod-tager mere end 300 kr. i tilskud fra amt eller kommune, at den del af rådighedssum-merne, der eventuelt måtte blive besparet ved anvendelsen af 80 pct.s reglen, anvendes til supplerings tilskuddet til de skoler, der har opnået mindre end 80 pct.s tilskud, og at den del af rådighedssummerne, der der-efter måtte blive til rest, stilles til ministe-rens rådighed til løsning af særlige opgaver indenfor friskolen eller til ydelse i særlige tilfælde af tilskud til hjemmeundervisning. Endvidere indeholder forslaget en lempelse af udbetalingsreglerne for nystartede skoler og en vis lempelse af elevtalskravene for skoler, der har bestået en vis årrække, samt en ajourføring af pensionsordningen for disse skolars lærerkræfter.

Endelig stilles der forslag om ophævelse af det i den hidtidige lov fastsatte maxi-mum på 3½ mill. kr. for det samlede til-skud.

Med hensyn til alle disse bestemmelser til-lader jeg mig at henvise til forslaget og de til dette knyttede bemærkninger.

Under de drøftelser, som i sidste samling fandt sted angående forslaget, blev det klart, at det kunne være praktisk at få en mulighed for at trække en klarere grænse mellem de private skoler, der omfattes af loven, og de private skoler, der efter deres struktur falder udenfor friskolebegrebet, så-ledes som dette er fastlagt i lovens § 1.

Det har her i praksis især drejet sig om

skoler, der afgiver en større del af deres ele-ver til eksamensmellemskolens første klasse. Det er naturligvis udelukket at forhindre, at en vis del af en friskoles elever under den gældende ordning af hele vort skole-væsen i 11—12 års alderen søger over i eksamensskolen, men for visse skoler kan denne afgivelse af elever til eksamensskolen være så betydelig, at der kan opstå tvivl om, hvorvidt skolens formål er forberedelse til optagelse i første mellemskoleklasse eller at give eleverne en undervisning for hele den undervisningspligtige alder.

Det vil være lettere at skabe samling i dansk skolepolitik, såfremt de to skoletyper, den grundtvigske friskoletype og de skoler, der forbereder til den „lille embedseksamen“ i 11—12 års alderen, klart adskilles. Den grundtvigske friskole fortjener fra alle sider at møde forståelse for sit arbejde, medens den anden skole synes at tyde på, at der er et forkert element i vor skolestruktur.

Det er ofte sket i indeværende århun-drede, at spændingen mellem friskoler og folkeskole har dannet fronter her i folke-tingssalen. Jeg vil gerne bidrage til at op-hæve denne spænding. Når vi yder friskolen, den ægte friskole, den ret, der tilkommer den, kan vi lettere skabe samling også om en fremskridtslinie for folkeskolen. For at skabe mulighed for en sikrere bedømmelse af skolens karakter har jeg derfor efter for-handling med repræsentanter for Dansk Fri-skoleforening, der har tiltrådt forslaget, foreslået, at der til loven føjes en bestem-melse om, at afgørelsen af spørgsmålet om, hvorvidt en skole efter sin karakter hen-hører under loven eller ej, og hvor tvivl opstår som følge af skolens afgivelse af elever inden den undervisningspligtige al-ders ophør, træffes efter samråd med en af friskoleforeningen udpeget repræsentant. Til yderligere understregning af dette forhold har jeg i lovens § 2 foreslået optaget en be-stemmelse om, at skolen ikke alene som hidtil skal dokumentere, at dens undervis-ning står mål med folkeskolens, men tillige, at den underviser sine elever gennem hele den undervisningspligtige alder.

Med disse ord vil jeg anbefale det fore-liggende lovforslag til velvillig behandling.

Jeg har endvidere den ære for det høje ting at fremsætte *for*slag til lov om ungdoms-undervisning m. v. Et tilsvarende lovforslag